

Bánffy Edit

előadóművész, tanár

Dreamlike – Álomszerű*

Idegen világból érkeztem. Hegedű nélkül. Hegedűművész voltam. Furcsa idegenek vettek körül és mosolyogtak rajtam.

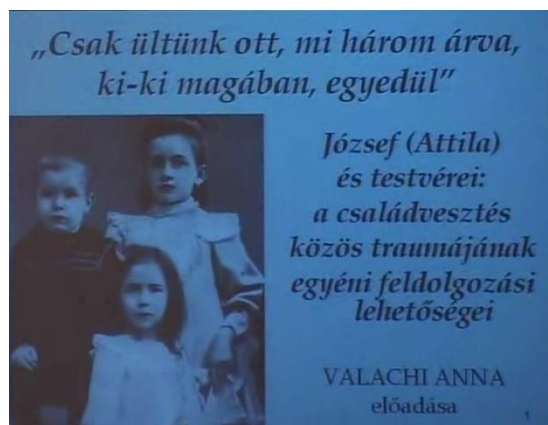
- Ki vagy te, és mit akarsz itt?
- Én csak hegedülök.
- Itt mindenki hegedül.
- Igen, de én másképp.

Sokáig bolyongtam egyedül, elhagyatottan, szomorúan, szédülten, botladozva, társtalanul, reményvesztetten. Aki eljegyezte magát a művészettel, az más szférában él, más szférában lélegzik, más szférában gondolkozik.

Mások az igényei az étellel szemben, mások az elvárásai az élettől. Fölötte áll a hétköznapi csatározásoknak, másképp lát, másképp szemléli a világ sorsát.

Valachi Anna irodalomtörténészt tíz éve ismertem meg. Vasvári Alojzia barátnőm, a New York-i Egyetem nyelvész-irodalmár professzora adta a kezembe Valachi Anna akkor megjelent és neki dedikált lélekelemző, József Attiláról szóló remekművét, melynek címe: „*Irgalom Édesanyám*”. Lujzi jól ismerte az én József Attila-rajongásom.

Állandó résztvevője voltam az Őáltala vezetett New York-i irodalmi szalonoknak, ahol többek között Kabdebó Tamás, Írországból élő magyar író-költő látogatásakor József Attila verseinek angol fordításait adtuk elő. Ismeretségünk a New York-i Fészek Klubban kezdődött, ahol Röhrig Géza színész-költővel József Attila-estet tartottunk, első József Attila-CD-m megjelenése alkalmából. Lujzi bátorítására a budapesti visszatérésem után felkerestem Valachi Annát, aki meghallgatva a már említett József Attila-CD-m, felkért, hogy legyek társ-közreműködője a Petőfi Irodalmi Múzeum egyik rendezvényén, a Lelki Egészség Konferencián, melyet a Magyar Pszichiátriai Társaság szervezett.¹ Örömmel vállaltam. Ez az előadás, melynek címe „Csak ültünk mi ott három árva, ki-ki magában, egyedül” – József (Attila) és testvérei: a családvesztés közös

Valachi Anna előadásának címlapja (forrás: a szerző)

*Bánffy Edit előadóművészként a *Művészet és pszichoanalízis* sorozat állandó közreműködője 2008 óta. Kötetünk végén *A Művészet és pszichoanalízis-sorozat évadok szerint*, illetve az *A Művészet és pszichoanalízis-sorozat előadók szerint* című fejezetekben látható, hogy a 2008 és 2017 között eltelt csaknem 10 esztendőben majd minden előadás során Bánffy Editnek köszönhető a sorozat az illusztrációként szolgáló művek magas szintű művészi tolmácsolását. (T. M. szerk.)

¹*Reneszánsz és Lélek - Kultúra és Művészet együtt, a lelki egészség szolgálatában* címmel, a Hungarofest Kht. Reneszánsz Programiroda és a Magyar Pszichiátriai Társaság által, 2008. október 11-én, a Lelki Egészség Világnapja alkalmából szervezett egész napos programsorozat, melynek a Petőfi Irodalmi Múzeum adott otthont. A teljes program az alábbi honlapon elérhető:

http://centrifuga.blog.hu/2008/10/06/reneszansz_es_lelek_kultura_es_muveszet_egyutt_a_lelki_egeszsseg_szolgalataban

traumájának egyéni feldolgozása – olyan összhangban zajlott Annával, mintha régóta együtt dolgoztunk volna.

Valachi Anna előadás közben. (forrás: a szerző)

Bánffy Edit közreműködése. (forrás: a szerző)

Anna intuitív lélekelemzése és az általam előadott József Attila-versek, önvallomásai több évre szóló, máig tartó munkakapcsolatot és barátságot eredményeztek.

Rendkívül hasznos volt számomra az a nap. Azon az orvos konferencián több kimagasló előadás is elhangzott, többek között Czeizel Endre és Popper Péter részéről, akik már sajnos nincsenek közöttünk.

Ez az első találkozásunk nyitány volt a későbbi munkakapcsolatunkhoz. Anna felkérésére, az általa vezetett, és már sikeresen működő *Művészet és pszichoanalízis* c. sorozat állandó közreműködője lettem.

Hálával és szeretettel köszönöm meg, hogy teret adott e nemes tevékenységhez, a világirodalom gyöngyszemeinek a bemutatásához, a kiváló előadók megismeréséhez, az általuk kiválasztott szövegek feldolgozásához, értelmezéséhez.

Köszönettel tartozom azért, hogy hasznos, értékes irodalmi esteket, perceket szerezve megismerhettem egy művészetkedvelő, értő, érző közönséget, akikkel együtt felemelő – lélekemelő – estek részesei lehettünk.

Megjegyzés:

„**Lélek:** A vonós hangszerek belsejében (mint pl. a hegedű) található a lucfenyőből készült kis hengeres pálcika, melynek neve: **lélek**. A lélek nincs rögzítve, ha eltávolítjuk, akkor a hangszer teljesen megnémul és minden rezgési energia megszűnik.”

Az f-lyuk, benne a lélek is látható

Lélek: Hangszerrész.
(Forrás: wikipédia: Lélek: Hangszerrész)

A lélek hangjai

Aki egyszer hallotta Bánffy Editet, nem fogja elfelejteni, sem mással összetéveszteni. Különös hangszer ez az előadóművész. Mély zengésű, puha hangján szólalnak meg közlendői, a különböző előadásokat kiegészítő versek, a prózában megírt mondanivalók.

Talán értelmezései is mások, mint amit megszokhattunk. Máshova kerülnek a szünetek, a kiemelő hangsúlyok.

Míntha mélyről felszakadó sebek nyílnának meg, s mi rádöbbenünk: ezek a lélek hangjai.

József Attila mamát sirató versét iskolás korunk óta sokszor hallhattuk, de az elárvult gyermek magára maradását ilyen kétségbeesetten még soha nem tapasztalhattuk.

Hegyvári Franciska
szerkesztő, író

József Attila: Lélekszirteken

A lelkem életért zugó tavában
Rímek lapulnak, mint a zátonyok.
Szerelmem űz, hogy rajta csolnakázzam
És szívemen el is barangolok.

De csolnakom a habja elragadta,
Sodorja éles zátonyok között.
(A tájat erre bánat-népség lakja
S én bánatom is ide költözött.)

Fáradt nyugvással csak hagyom rohanni
S zokogva várok, hátha partot ér;
Még könnyem is van nékem; ó van anyyi,

Hogy vezekeljek minden álmamér' -
És öntöm is sűrűn, bőséggel, híven,
Míg tördelődik szirteken a szívem.

1922 első fele